

III Jornada

Museus i Patrimoni de l'Església

a Catalunya:

La salvaguarda del patrimoni religiós català durant la Guerra Civil Espanyola

20 de novembre de 2015
Museu d'Art de Girona

Destroços a l'interior de la capella de Sant Narcís de Girona durant la Guerra Civil. Foto: FPG 2002/76. Fons Ajuntament de Girona

Museu d'Art de Girona
Pujada de la Catedral, 12 - 17004 Girona
Tel. 972 20 38 34 – www.museuart.com

Organitzen:

md'A Museu d'Art
de Girona

Mev
Museu Episcopal
de Vic

M
:LL
Museu de Lleida

Col·labora:

ICRPC
Institut Català de Recerca
en Patrimoni Cultural

En aquesta jornada es reflexionarà al voltant de les accions de salvaguarda del patrimoni religiós català dutes a terme per diferents agents —institucionals i particulars— durant la Guerra Civil Espanyola (1936-1939).

Catalunya va ser una de les regions de l'estat espanyol que més ràpidament i de manera més efectiva van desenvolupar accions de protecció dels monuments i els béns artístics de l'Església, a més dels museus i diverses col·leccions particulars.

En el cas català, les accions es coordinaven des de la Generalitat de Catalunya i van suposar un important desplegament de persones i mitjans, que tenien per objectiu, en la majoria de casos, la protecció i el trasllat d'aquelles obres susceptibles de ser destruïdes. Altres cops, malauradament, els agents van actuar quan la destrucció ja s'havia produït. Personatges de gran volada intel·lectual com Ventura Gassol, Joaquim Folch i Torres, Josep Gudiol Ricart o Pere Bosch Gimpera van jugar un paper cabdal en el procés i van coordinar tot un seguit d'equips humans, molts d'ells voluntaris, que van recollir les obres als seus emplaçaments originals i van traslladar-les a dipòsits organitzats o a indrets més segurs.

Altres vegades les accions van ser encapçalades per personatges que actuaven de forma autònoma, tot i que moguts pel mateix esperit que caracteritzava les actuacions institucionals. Algunes d'aquestes accions fins i tot van superar els límits geogràfics catalans i van dirigir-se cap a l'Aragó, on la salvaguarda estava menys organitzada.

Obres d'art emmagatzemades al dipòsit que es va habilitar a la Catedral de Girona per protegir el patrimoni. CRDI Arxiu IEC – Fons Joan Subias

La jornada, en la qual participaran experts procedents de diferents museus i departaments universitaris del país, està adreçada a un públic ampli —museòlegs, historiadors, historiadors de l'art, arqueòlegs, gestors del patrimoni, investigadors i persones interessades en general—, i pretén oferir una visió general del fenomen a partir de l'estudi de casos concrets. Els resultats veuran la llum en forma de volum miscel·lani per tal de continuar la línia encetada en jornades anteriors, amb la voluntat d'esdevenir una aportació a la història del patrimoni de l'Església catalana.

PROGRAMA

III Jornada Museus i Patrimoni de l'Església a Catalunya:

El patrimoni i els museus de l'Església durant la Guerra Civil

9:00 h

Benvinguda

Carme Clusellas, directora del Museu d'Art de Girona

Presentació de la jornada

Josep Maria Riba, director del Museu Episcopal de Vic

Josep Giralt, director del Museu de Lleida: diocesà i comarcal

9:30 h

Guerra Civil Espanyola i patrimoni de l'Església a Catalunya

Francisco Gracia (Universitat de Barcelona)

10:00 h

La Generalitat republicana i el salvament de l'art religiós: accions, pràctiques i discurs polític

Joaquim M. Puigvert (Universitat de Girona)

10:30 h

París, 1937: l'art medieval català, un projectil per guanyar la guerra diplomàtica

Santos Mateos (Universitat de Vic)

10:30 – 11 h

Pausa - cafè

11 h

La Comisión Diocesana de Liturgia y Arte Sagrado del Obispado de Gerona (1939-1947)

Francesc Miralpeix (Universitat de Girona)

11:30 h

La protecció del patrimoni de l'Església de Girona a través de la Comissió del Patrimoni Artístic i Arqueològic (1936-1938)

Gemma Domènech (ICRPC)

12 h

La Catedral de Girona entre dues visites pastorals i una guerra enmig (1930-1940)

Joaquim Nadal (ICRPC)

12:30 h

El salvament de patrimoni a la zona de Barcelona, Granollers i Mataró

Joan Bosch (ICRPC)

13 h

Debat de les sessions del matí

13:30 – 15 h

Dinar

15 h

La protecció del patrimoni a les terres de Lleida durant la Guerra Civil Espanyola

Carmen Berlabé (Museu de Lleida Diocesà i Comarcal)

15:30 h

El salvament del patrimoni artístic religiós a la ciutat de Tortosa l'any 1936: el paper de mossèn Eduard Solé

Joan Hilari Muñoz (Bisbat de Tortosa)

16 h

El salvament del patrimoni artístic religiós al Camp de Tarragona i al Priorat durant la Guerra Civil: uns quants exemples

Jaume Massó Carballido (Museu de Reus)

16:30 h

Lluís Rubiralta i Garriga i el salvament de l'art religiós a Manresa durant la Guerra Civil

Bonaventura Bassegoda (Universitat Autònoma de Barcelona)

17 h

Debat de les sessions de la tarda

17:30 h

Conclusions de la jornada

Francisco Gracia (Universitat de Barcelona)

18:30 h

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE

PASSIÓ COL·LECCIONISTA. EL MUSEU-BIBLIOTECA DE MOSSÈN PERE VALLS I VILÀ (1848-1925)

Editat recentment per la Universitat de Perpinyà i fruit de la recerca de Gabriel Alcalde i Francesc Miralpeix, professors de la Universitat de Girona, revela els orígens del Museu d'Art de Girona i posa en valor el col·leccionisme artístic a Catalunya. Un estudi que esdevé el preludi d'una futura exposició, el 2016, al md'A.

Lloc:

Sala d'actes del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya a Girona

Edifici Pia Almoïna

Plaça de la Catedral, 8

17004 Girona

Inscripció:

Cal enviar un correu electrònic a l'adreça museuart_girona.cultura@gencat.cat indicant:

Jornada, nom i cognoms, DNI i la institució o lloc de treball.

Inscripció gratuïta. Es lliurarà certificat d'assistència.

Places disponibles:

70 places

Coordinació tècnica:

Museu d'Art de Girona

Coordinació científica:

Marc Sureda Jubany, *Museu Episcopal de Vic*

Alberto Velasco González, *Museu de Lleida: diocesà i comarcal*

Organitzen:

md'A Museu d'Art
de Girona

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Mev
Museu Episcopal
de Vic

M
:ll
Museu de Lleida

Col·labora:

 ICRPC
Institut Català de Recerca
en Patrimoni Cultural